

beneficis, associacions professionals com la de la Premsa, ¿i no'ls treuria, per a les escoles catalanes, l'organisme nacionalista que les celebrés?

3. Es un cas freqüentíssim en les nacionalitats que lluiten per llur llibertat, el dels homes de gran fortuna, i adhuc de fortuna modesta, que, en el testament, deixen quantitats o bens per a obres nacionalistes. A Catalunya no's veu cap o quasi cap cas d'aqueixos. Les deixes són generalment per a esglésies i capelles. Adhuc els homes de ver patriotisme catalá, quan consignen la llur voluntat per a més enllá de la mort, pensen, de vegades, en els parents llunyans i en la vella serventa fidel; però no pensen en Catalunya. Una crida al catalans per a aquests casos, ¿no tindria una bona acollida, no faria entre els amors a la patria en les voluntats póstumes? ¿No hi hauria dotzenes de patriotes que de bon cor farien, en la transmissió dels llurs cabals, una part a l'obra de l'ensenyament catalá?

4. A l'América els catalans són alguns centenars de mils. Serven un patriotisme fervent, romántic, i força d'ells són homes de fortuna. Si se'ls demanés el llur concurs per a bastir escoles catalanes, per a organitzar l'ensenyament en llengua catalana, estem segurs que'ls llurs donatius serien quantiosíssims. Cada agrupament important de catalans en les poblacions americanes, fóra capaç de donar la suma necessària per a bastir al menys una escola.

5. Compta la Catalunya d'avui amb un estol gloriosíssim d'artistes escampats pel mon, rics de fama tots, rics de cabals alguns. ¿Perqué no'ls cridem un dia a l'any—per Cap-d'any mateix—a Barcelona, i no'ls demanem la llur contribució d'art al tresor de les nostres institucions? Si els cridessim vindrien, vindrien tots, i ben contents. Vindrien els nostres escultors, els nostres dibuixants, els nostres pintors, els nostres actors, els nostres cantants, els nostres músics. La gloria catalana vivent se trobaria aplegada. Per a que les escoles i les institucions catalanes sorgissin i s'enfortissin, uns ens farien present de les figures, altres de les teles, altres d'harmonies. Festa de l'Art catalá, en diríem. Quina fé ens donaria! Quins espléndids resultats se'n obtindrien!

¿Será tot aixó un plan quiméric, una encisadora fantasía sense realització possible? No, no. No demanem cap miracle. I si miracle fos, altres pobles bé l'han fet.

Per a fer-lo nosaltres ens bastaria, no desitjar-ho inactivament, sinó volguer-ho. I hem de volguer-ho amb voluntat dura e intrençable. Hi va l'honor de la nostra generació davant la Catalunya futura. Aquesta tasca de nacionalització, de reedificació, ha de fer-se per ineludible deure patriótic. D'aixó depén que en la gran revista històrica de la ciencia, de l'art, de l'espiritualitat i del pensament humans hi sigui o no sigui Catalunya. D'aixó depén que la nostra patria sigui en l'esdevenidor un nom mort, o bé una viva llum de gloria.

A. ROVIRA I VIRGILI.

